

Από το σκότος στο φως

/ Γνώμες

Στο λυκαυγές της ανθρώπινης ιστορίας, η πορεία του Ιησού προς την περιφρονημένη Γαλιλαία των εθνών, όπως μας την παρουσιάζει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος (4, 12-17), σηματοδοτεί όχι απλώς μια νέα αυγή, αλλά την απαρχή μιας ολόκληρης κοσμογονίας.

- του Επισκόπου Μελιτηνής Μαξίμου

Δεν είναι η ήπια ανατολή που χρωματίζει τον ουρανό, μα η έκρηξη ενός υπερκόσμιου φωτός που διαλύει το σκοτάδι, σκορπίζοντας τις σκιές που σαν μαύρο πέπλο σκεπάζουν τις ψυχές των ανθρώπων. Εκεί, στα ακριτικά σύνορα Ζαβουλών και Νεφθαλείμ, όπου ο κόσμος των εθνικών συναντά τον κόσμο των Ιουδαίων,

αρχίζει να ξετυλίγεται το μέγα μυστήριο της σωτηρίας, μιας σωτηρίας που θα αγκαλιάσει ολόκληρη την ανθρωπότητα. Και σκέφτομαι, καθώς ατενίζω νοερά την εικόνα αυτή, πόσο μοιάζει η Γαλιλαία με την ίδια την ανθρώπινη ψυχή, τυλιγμένη στο σκοτάδι της αμαρτίας, διψασμένη για το φως της αλήθειας...

Η έρημος της ανθρώπινης ύπαρξης, άνυδρη και σκοτεινή, ξαφνικά διαπερνάται από μια ακατάληπτη λάμψη. Ο Χριστός εισέρχεται στην ιστορία όχι από τα λαμπρά ανάκτορα, μα από ταπεινά σύνορα, την πύλη της Γαλιλαίας. Οι άνθρωποι, φοβισμένοι και αβέβαιοι, σαν πουλιά που αναζητούν καταφύγιο στις σχισμές των βράχων πριν την καταιγίδα, κρύβονται στις σκιές της άγνοιας. Μα το φως της θείας παρουσίας δεν γνωρίζει εμπόδια. Διεισδύει παντού, ακόμη και στις πιο σκοτεινές γωνιές της ψυχής, λυτρώνοντας και μεταμορφώνοντας.

Στα εδάφη αυτά, στα όρια δύο κόσμων, η θεία οικονομία ξεδιπλώνεται σαν ένα υπέροχο ποίημα, γραμμένο με αστέρια στον ουρανό της ιστορίας. Η παρουσία του Χριστού μεταμορφώνει την ταπεινή Γαλιλαία σε ιερό προσκύνημα, σε κέντρο του κόσμου, όπου η ανθρωπότητα καλείται σε μια προσωπική συνάντηση με τον Θεό.

Όπως γράφει ο Άγιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας: «Αναχωρεῖ ὁ Ἰησοῦς, παιδεύων ἡμᾶς μὴ ἐπιρρίπτειν ἑαυτοὺς τοῖς κινδύνοις. Ἀναχωρεῖ δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὃ ἔστι, τὴν κατακυλιστήν. Τὰ γὰρ ἔθνη εἰς τὴν ἀμαρτίαν κατεκυλίωντο».[1] Μέσα από αυτά τα λόγια, η μετάβαση του Κυρίου στη Γαλιλαία αποκτά μια βαθύτερη, συμβολική διάσταση. Δεν είναι απλώς μια γεωγραφική μετακίνηση, μα μια κάθοδος στα σκοτεινά βάθη της ανθρώπινης πτώσης, μια κίνηση συμπόνιας και αγάπης.

Στη γη αυτή των εθνών, όπου τα όρια ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι γίνονται δυσδιάκριτα, ο Χριστός έρχεται να γιατρέψει, να λυτρώσει, να αναστήσει. Η παρουσία Του γίνεται φάρος ελπίδας, οδηγός για τους ναυαγούς στο πέλαγος της αμαρτίας. Μέσα στη θαλασσινή αύρα της Καπερναούμ, το κάλεσμα του Χριστού ηχεί σαν σάλπιγγα, ξυπνώντας τους κοιμισμένους. Οι απλοί ψαράδες, με τα χέρια ακόμα βρεγμένα από τα δίχτυα, γίνονται οι πρώτοι μάρτυρες της θείας κλήσης, οι πρώτοι κρίκοι στην αλυσίδα που θα αλλάξει την ιστορία.

Τα κύματα της θάλασσας, άέναα κινούμενα, μοιάζουν με τις σελίδες ενός ανοιχτού βιβλίου. Εκεί, η θεία πρόνοια γράφει με αόρατο μελάνι την ιστορία της σωτηρίας. Οι ψυχές των ανθρώπων, σαν πεταλούδες που έλκονται από το φως, αισθάνονται την μυστηριώδη παρουσία του Θεανθρώπου. Μια παρουσία που μαγνητίζει, που υπόσχεται λύτρωση.

Στην αμμώδη παραλία της Γαλιλαίας, οι πρώτοι μαθητές, απλοί άνθρωποι, άκουσαν το θεϊκό κάλεσμα. Άφησαν τα πάντα, όπως αφήνει το ηλιοτρόπιο το

σκοτάδι για να στραφεί προς τον ήλιο, υπακούοντας σε έναν αόρατο, μα πανίσχυρο, νόμο. Η καρδιά τους, αγνή και ανοιχτή, δέχτηκε το μυστήριο της θείας κλήσης. Η έλευση του Χριστού, όπως γράφει και ο Άγιος Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως, «Ἄλλ' οὗτοι μὲν εἰκῇ φλυαροῦντες ἐρυθριάσονται, τοὺς δὲ συνιέντας καὶ νήφοντας πεπεῖσθαι ἄξιον, ὥς πέπαυται μὲν καὶ κατήργηται τῶν ματαίων σεβασμάτων ἢ πλάνη», [2] σηματοδοτεῖ το τέλος της πλάνης και την απαρχή μιας νέας εποχής, γεμάτης πνευματική διαύγεια.

Αλλά η ανταπόκριση στο κάλεσμα αυτό απαιτεῖ θυσία, απαιτεῖ υπέρβαση. Είναι σαν το πουλί που αφήνει τη ζεστή φωλιά του για να πετάξει στο άγνωστο, έχοντας μόνο την εμπιστοσύνη στα φτερά του και την καθοδήγηση του ουράνιου ανέμου. Η θεία χάρη, σαν μια αόρατη δύναμη, μεταμορφώνει τις ανθρώπινες καρδιές, όπως η αυγής μεταμορφώνει το τοπίο της ερήμου. Οι πέτρες της αδιαφορίας γίνονται κρύσταλλα που αντανακλούν το θεϊκό φως, καθώς η παρουσία του Χριστού εισχωρεῖ στα πιο απόκρυφα μέρη της ύπαρξης.

Στον τόπο της Γαλιλαίας, η θεία παρουσία μετατρέπει τον πόνο σε ελπίδα, το σκοτάδι σε φως. Κάθε βήμα του Κυρίου πηγή ζωής, κάθε λόγος Του σπόρος αιωνιότητας στην καρδιά των ακροατών. Η μεταμόρφωση αυτή ξεκινά από τα βάθη της ανθρώπινης συνείδησης, όπου ο λόγος του Θεού σαν αγρότης οργώνει και καλλιεργεί το έδαφος της ψυχής. Σαν τη βροχή που ποτίζει το διψασμένο χώμα, έτσι και η θεία διδασκαλία εισχωρεῖ στα στρώματα της ανθρώπινης ύπαρξης, φέρνοντας νέα ζωή, ελπίδα και αγάπη.

Η μεταμόρφωση της ανθρώπινης φύσης συντελείται βαθμιαία, όπως το ξημέρωμα που νικά σιγά-σιγά τα σκοτάδια της νύχτας. Οι ψυχές των ανθρώπων, σαν άστρα που χάνονται στο πρώτο φως της αυγής, παραχωρούν τη θέση τους στον ήλιο της δικαιοσύνης, που ανατέλλει στον ορίζοντα της ιστορίας.

Στο ακατάληπτο μυστήριο της θείας αγάπης, η ανθρωπότητα ανακαλύπτει εκ νέου την αληθινή της ταυτότητα. Η κλήση του Χριστού αντηχεί σαν μελωδία αιωνιότητας στα βάθη της ύπαρξης, καλώντας κάθε ψυχή σε μια πορεία μεταμόρφωσης και θέωσης. Σε αυτή την πορεία, το φως της θείας χάριτος γίνεται ο οδηγός που φωτίζει το δρόμο προς τη βασιλεία των ουρανών. Ένα φως που δεν σβήνει ποτέ.

Και όμως... μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα μεταμόρφωσης, υπάρχει και η σκιά. Η σκιά της αντίστασης, της άρνησης, της αμφιβολίας. Ο Χριστός, ο φορέας του Θείου Φωτός, συναντά την ανθρώπινη αδυναμία, την περιφρόνηση, την εχθρότητα. Ακόμα και στην ίδια Του την πατρίδα, στη Ναζαρέτ, αντιμετωπίζεται με δυσπιστία. «Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ»

(Μαρκ. 6,4), ακούγονται τα λόγια που πληγώνουν σαν μαχαίρι. Η ανθρώπινη μικρότητα εγείρεται ενάντια στο Θείο Μέγεθος. Η περηφάνια και η προσκόλληση στα γνώριμα τυφλώνουν τις ψυχές, κλείνοντας τις πόρτες στη θεία χάρη.

Μα ο Χριστός δεν απογοητεύεται. Σαν τον αγρότη που σπέρνει τον σπόρο χωρίς να γνωρίζει πού θα πέσει, συνεχίζει το έργο Του. Με υπομονή και αγάπη, καλλιεργεί το έδαφος της ανθρώπινης ψυχής, ελπίζοντας στην άνθιση. Και όπως ο ήλιος που δεν κάνει διακρίσεις, φωτίζει και ζεσταίνει όλους, δίκαιους και αδίκους, έτσι και η θεία αγάπη αγκαλιάζει ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Στη Γαλιλαία, η ανθρώπινη ιστορία συναντά το Θείο Δράμα. Στα μονοπάτια της, στα χωριά και στις πόλεις της, ο Χριστός περπατά, διδάσκει, θεραπεύει, ανασταίνει. Κάθε Του βήμα είναι ένα μήνυμα αγάπης, κάθε Του λόγος μια πρόσκληση σε μεταμόρφωση. Και μέσα από τον πόνο, την θυσία, τον σταυρό, ανατέλλει η ελπίδα της ανάστασης, η νίκη της ζωής πάνω στον θάνατο.

Η Γαλιλαία των εθνών, τόπος συνάντησης και συγκρούσεων, γίνεται το σκηνικό της Θείας Αποκάλυψης. Εκεί, στα παράλια της θάλασσας, στα βουνά και στις κοιλάδες, ξετυλίγεται το μυστήριο της σωτηρίας. Και μέσα από την ανθρώπινη αδυναμία, λάμπει το Θείο Φως, οδηγώντας την ανθρωπότητα προς την αιωνιότητα.

Φωτογραφία: Η μορφή του Χριστού Παντοκράτορα σε βυζαντινό μωσαϊκό του 12ου αιώνα. (Museo del Bargello, Φλωρεντία / Byzantica)

[1] Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, Τα Εύρισκόμενα Πάντα, ἐν Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca, επιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 123 (Paris: J.-P. Migne, 1864), 184.

[2] Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως, Τα Εύρισκόμενα Πάντα, ἐν Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca, επιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 100 (Paris: J.-P. Migne, 1863), 676.